עולה שהיא כליל נכנס דמה לפנים כשרה אשם שאינו כליל לא כ״ש מה לעולה שכן אינה מכפרת מנחת חוטא תוכיח ולימא חטאת העוף תוכיח חטאת העוף [א]בעיא דרבי אבין היא (א) ולפרוך מה למנחת חוטא שכן אינה מין זבח עולה תוכיח [ב]וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן קדשי קדשים ונכנס א] (דמן) לפנים כשרין אף אני אביא אשם שהוא קודש קדשים ונכנס דמו לפנים כשר אמר ליה רבא מברניש לרב אשי ולפרוך מה להצד השוה שבהן שכן אין להן קצבה תאמר באשם שיש לו קצבה אלא היינו טעמייהו דרבנן דאמר קרא [1]דמה דמה של זו ולא דמה של אחר ואידך [ג]דמה ולא בשרה ואידך דם דמה ואידך דם דמה לא דריש בשלמא לרבנן דאמרי אשם ששחטו שלא לשמו כשר היינו דאיתקש מנחה לחטאת מנחה לאשם [ד]דתניא רבי שמעון אומר [2]קדש קדשים היא כחטאת וכאשם [א]מנחת חוטא הרי היא כחטאת לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה מנחת נדבה הרי היא כאשם לפיכך קמצה שלא לשמה כשרה אלא לרבי אליעזר למאי הלכתא איתקש מנחה לחטאת ומנחה לאשם ב] לכי אידך דרבי שמעון [ה]דתנן [ב]שלא בכלי שרת פסולה ורבי שמעון מכשיר [ו]ואמר רב יהודה בריה דרבי חייא מ״ט דר״ש אמר קרא קדש קדשים היא כחטאת וכאשם [ז]בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת (ב) בכלי עובדה בשמאל כאשם ור״ש האי קרא מפיק ליה להכי ומפיק ליה להכי עיקר קרא לכדרב יהודה בריה דרבי חייא הוא דאתא ומנחת חוטא דפסולה שלא (ג) לשמה [טעמא אחרינא הוא] חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא מנחת חוטא נמי כתיב בה היא ג] ולרבנן למאי הלכתא איתקש אשם לחטאת לומר לך מה חטאת טעונה סמיכה אף אשם טעון סמיכה: יוסף בן חוני אומר הנשחטין כו׳: א״ר יוחנן יוסף בן חוני ורבי אליעזר אמרו דבר אחד רבה אמר ד] באחרים לשם חטאת פליגי (ד) דתניא [ח]הפסח שעברה שנתו ושחטו בזמנו לשמו וכן השוחט אחרים לשם פסח בזמנו רבי אליעזר פוסל ורבי יהושע [ג]מכשיר א״ר יהושע אם ה] בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו אחרים כשרים לשמו בזמנו שהוא כשר לשמו אינו דין שיכשרו אחרים לשמו אמר לו רבי אליעזר או חילוף הדברים ומה אם בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו כשר הוא לשם אחרים בזמנו שהוא כשר לשמו אינו דין שיוכשר לשם אחרים ויוכשר פסח בארבעה עשר שלא לשמו וכך אתה אומר מה לי הוכשרו אחרים בשאר ימות השנה לשמו שכן הוא כשר לשם אחרים ויוכשרו ו] אחרים בזמנו לשמו שכן הוא פסול לשם אחרים אמר לו רבי יהושע אם כן הורעתה כח פסח ונתת כח בשלמים חזר רבי אליעזר ודנו דין אחר מצינו מותר פסח בא שלמים ואין מותר שלמים בא פסח ומה פסח שמותרו בא שלמים שחטו בזמנו לשום שלמים פסול שלמים שאין מותרן בא פסח אם ז] שחטם לשם פסח בזמנו אינו דין שיהו פסולין

עולה נכנס דמה לפנים כשרה. בין לרבנן בין לרבי אליעזר דלא דרשינן ח] כל וכל והיקשא נמי ליכא הכא: **מנחת חוטא.** דקרבן עולה ויורד דשמיעת הקול: **תוכיח.** שמכפרת ואם נכנסה לפנים כשירה דלא פסל הכתוב אלא דם: **ונימא חטאת העוף תוכיח.** והכי שפיר טפי שהוא ממיני דמים וראויה להוכיח על מיני דמים: **חטאת העוף בעיא דר׳ אבין היא.** היכא דהכניס דמה לפנים בצוארה שאין לדמה קבלה ומיבעיא ליה בפ׳ דם חטאת (לקמן צב:) אם נפסלה בכך או לא ולא איפשיטא לה: **דמה.** אשר יובא מדמה: **ולא בשרה.** שאם נכנס בשרה להיכל אינה נפסלת: **דם דמה לא דריש.** דכיון דלא מצי למיכתב וכל חטאת אשר יובא אל אהל מועד דאיצטריך למיכתב דם למעוטי בשר אורחיה דקרא למיכתב מדמה: **קדש קדשים היא כחטאת וכאשם** ט]. במנחה הוא דכתיב וקא א״ר שמעון מדקא מקיש מנחות לחטאת ואשם להכי מקיש י] [לשניהם לומר לך דיש מהם כחטאת ויש מהם כאשם] שהיא מנחת חוטא כחטאת דלא לשמה פסולה ומנחת נדבה כאשם דכשר שלא לשמו: **אלא לרבי אליעזר.** כיון דחטאת ואשם כי הדדי נינהו למאי הלכתא איתקש לתרוייהו: **שלא בכלי שרת.** שלא קדש הקומץ בכלי שרת פסולה ט) שהמנחות הוקשו לזבחים ליטעון ארבע עבודות י) קמילה כנגד שחיטה מתן קומץ בכלי שרת כנגד קבלת הדם הולכה כנגד הולכה הקטרה כנגד זריקה: **ור״ש מכשיר.** אם הוליכו בידו בקומצו עד המזבח והקטירו: **כחטאת וכאשם.** להכי איתקש מנחה לחטאת ולאשם שאינן שוין בהלכותיהן לומר לך: **בא לעובדה.** בהלכות יא] והקטרות ביד שלא בכלי: **עובדה בימין.** שהקומץ בה כזריקת דם חטאת שהיא ביד באצבע ובימין דכתיב בחטאת [ויקרא ד] ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן וגו׳ ודרשינן לקמן בפ״ב (דף כד.) באצבעו ונתן שלא תהא נתינה אלא בימין דכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין: **בא לעובדה בכלי.** רשאי לעובדה בשמאל להוליך הכלי שקדשה בתוכו בשמאלו למזבח וליתן בשמאלו מן הכלי על האשים כזריקת דם אשם שהוא מן הכלי למזבח שאינה בנתינת אצבע דלא כתיב אצבע אלא בחטאת וכשרה בשמאל לר״ש יב] בכל הזבחים חוץ מחטאת דאמרינן לקמן בפרק שני (שם:) זרק בשמאל פסול ור״ש מכשיר חוץ מחטאת משום דרבי שמעון תרתי בעי אצבע וכהונה דגמרינן ממצורע דכתיב ביה אצבע וכהונה וימין וטבל הכהן באצבעו יג] הימנית [ויקרא יד] ובזריקת כל הזבחים לא כתיב בו אצבע אלא כהונה חוץ מחטאת: **מנחת חוטא כתיב בה** (ה) **כי חטאת היא.** גבי שמיעת הקול בויקרא [ה, יז]: **ולרבנן.** דפליגי עליה דר׳ אליעזר במתני׳ [דף ב.] למאי הלכתא כו׳: חטאת כתיב בה (ויקרא ד) וסמך ידו על ראש החטאת: **אמרו דבר אחד.** דרבי אליעזר נמי פסיל באחרים הנשחטים לשם פסח בזמנו ולשם חטאת כל ימות השנה ומברייתא דלקמן דייק לה רבי יוחנן: **ורבה אמר באחרים לשם חטאת פליגי.** יוסף בן חוני ורבי אליעזר (ו) ולא יד] פסיל רבי אליעזר אלא באחרים לשם פסח אבל באחרים לשם חטאת מכשיר כדתניא כו׳. ובין רבה ובין ר׳ יוחנן דייקי מילתייהו מהא מתני׳ ובמסקנא בעינא לפרושי דיוקייהו: **הפסח שעברה שנתו.** דתו לא חזי לפסח סתמיה טו] שלמים כדרבינן לעיל (דף ח:) מקראי: **ושחטו בזמנו לשמו.** דהוה ליה שוחט שלמים לשם פסח: **וכן השוחט.** אחד מכל הזבחים לשם פסח בזמנו: **אם בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו.** כדילפינן לה במסכת פסחים (דף סא.) שחטו קודם חצות פסול שנאמר בין הערבים [שמות יב] וכמה פעמים שנה הכתוב לעכב טז] קביעות זמנו בי״ד בין הערבים: **אחרים כשרים לשמו.** דרבי אליעזר מודה בו דלא פליג אלא בזמנו כדתנן בהדיא אבל כל ימות השנה אין שם שחיטת פסח חל על קרבן אחר: **אמר לו רבי אליעזר או חילוף.** אם יז] ק״ו אתה בא לדרוש יכול אני להחליפו בענין אחר ולומר דבר שאינו ולהכשיר פסח בזמנו שלא לשמו: **ויוכשר פסח בי״ד שלא לשמו.** ובדין יח] הזה אתה יכול להכשיר פסח בזמנו שלא לשמו: **וכן אתה אומר.** בתמיה התדרוש ק״ו יט] ויתכשרו: **מה לי הוכשרו אחרים כו׳.** ק״ו כ] שדרשת יש עליו תשובה: **מה לי הוכשרו אחרים כו׳ יוכשרו אחרים כו׳.** בתמיה ומהכא דייק רבי יוחנן למילתיה ואמר דכי היכי דפסיל רבי אליעזר באחרים לשם פסח באחרים כא] לשם חטאת דהא טעמו דרבי אליעזר משום דהוא פסול לשם אחרים וה״נ כב] בחטאת איתא. ורבה דייק מסיפא שחזר רבי אליעזר מדין זה ודנו בדין אחר ומודה דאחרים לשם חטאת כשרים: **א״כ.** אם אתה פוסל אחרים לשמו בזמנו הורעת פסח כג] ונתת כח בשלמים שכל השנה שהיא זמן שלמים פסח הנשחט (ז) לשמו כשר והיום שהוא זמן פסח כל כד] שלמים הנשחטין לשמו פסולין נמצאת מחשבת (ח) שלו גדול כה] כח בשלמים מפסח וקרא אשכחן דאחמור בפסח מבשלמים דכתיב ביה הוא [שמות יב] ובכל הזבחים הכשיר שלא לשמן:

אמר

אשם שאינו כליל לא כל שכן. לא שייך למימר חטאת תוכיח דאיכא למימר מה לחטאת שכן דמה למעלה ושכן לד כרת ושכן באה בנזור: **מנחת חוטא הרי היא כחטאת.** אין זה למד מלמד דאע״ג דחטאת ילפינן למצוה משלמים לעיל [ח.] מכל מקום עכובא בגופיה כתיבי כו] ומנחת נדבה כאשם לאו משום דמאשם ילפא למצוה דמנחה גופה איתקש לשלמים כאשם אלא למימרא דלא הוי כחטאת: **בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת.** דכתיב בה אצבע דילפינן י) מגזירה שוה ממצורע דאצבע הוי ימין וא״ת הלא איבעיא לן פרק איזהו מקומן (לקמן דף נ.) אי ילפינן היקש מג״ש ואי מצורע חולין [הוא] הוה כז] אתי שפיר [ולא] כח] קשה למ״ד דבעי למד קדש ומלמד קודש פרק כט] איזהו מקומן (ג״ז שם): **הכי גרסינן** ל] **עיקר קרא לכדר׳ יהודה בריה דרבי חייא הוא כו׳.** תימה דבריש מנחות (דף ג:) משמע דאידך דרשא עיקר דפריך אביי מכדי מחשבה דפסיל רחמנא היקישא הוא ל) : **הורעתה כח פסח ונתת כח בשלמים.** דבזמן שלמים פסח לשם שלמים כשר ואילו בזמן הפסח שלמים לשם פסח פסולים והלא יש פסוק בפסח לפסול שלא לשמו ואילו בשלמים אין פסוק:

עין משפט נר מצוה

נא א מיי׳ פרק טו מהלכות פסה״מ הלכה ג׳:
נב ב מיי׳ פרק יא שם הלכה ו:
נג ג מיי׳ פט״ו שם הלכה יב:

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא ו, כג
2. לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשָּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם: ויקרא ו, י

מוסף רש״י

לעכב דהוא עצמו שלא הוקטרו אימורין כשר דאין כפרה אלא בדם, ואע״ג דכתיב כאשם קדש קדשים הוא קודם שחיטה, לא ילפינן מיניה דלא משמע לשם שלא נשכחנו הוא עם שם הקרבן כגון חטאת הוא אשם הוא והיכא דכתיב גבי אחת מעבודות הדם (לעיל ה:) **האיכא אצבע.** דכתיב בחטאת ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן [וגו׳], ודרשינן לקמן בפ״ב באצבעו ונתן שלא תהא נתינה אלא בימין לכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא ימין (להלן יא.) **במה דברים אמורין בעולת העוף.** שנעשית למעלה כדאמרינן בפרק קדשי קדשים (להלן סד:) **אבל בחטאת בהמה.** דכתיב בה קרן בהדיא אינה נעשית כו׳ (להלן נג.)

ע״כ מעמוד קודם

תאמר באשם שיש לו קצבה. אשם יש לו קצבה לדמיו בכסף שקלים (לעיל י:) **דמה ולא בשרה.** דתרי דמה כתיבי, אשר יובא מדמה והן לא הובא את דמה, חד למעוטי בשר (להלן פב:) **שלא בכלי שרת פסולה ור׳ שמעון מכשיר.** שלא קדש קומץ בכלי שרת, דבתחילת מנחה ודאי לא פליגי דבעינן כלי כדאמרינן בפרק שתי הלחם **בא לעובדה ביד.** הקטרת קומץ שהיא במקום זריקה ביד שלא קדשו בכלי (מנחות כו.) **בא לעובדה בכלי.** שקידש קומץ בכלי **עובדה בשמאל כאשם.** עובדה לקידוש קומץ בשמאל כאשם מצורע דכתיב ביה שמאל (שם י:) **הפסח שעברה שנתו.** שנולד ונתקדש קודם ר״ח ניסן והפרישו לשם פסח ומי מעתה ר״ח ניסן ועברה שנתו תו לא חזי לפסח דכתיב זכר בן שנה, וקאי לשלמים כדילפי׳ בפירקין דלקמן פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא (פסחים סב:):

ליקוטים

אשם שאינו כליל לא כ״ש. צריך לומר דסברא דק״ו מבטל הקישא כיון שנוכל להעמיד ההיקישא לדבר אחר. [וכן] משמע בפ״ק דזבחים דקאמר תנן התם ר״ש אומר כל הדמים שנכנסו להיכל כו׳ ופריך בשלמא לרבי אליעזר כדאמר טעמא אלא רבנן מאי טעמייהו אמר רבא אשם שנכנס דמו לפנים פסול לא מצית אמרת מק״ו כו׳ אלמא ק״ו מבטל הקישא דכחטאת כאשם כיון דאיכא לאוקמא הקישא לדבר אחר. (תוס׳ ב״מ קי״ד ע״א) **אמר ר׳ יוחנן כו׳ רבה אמר כו׳.** רבה הלך ללמוד תורה מרבי יוחנן כדאיתא שילהי כתובות. וזה פעם ראשון שמצאתי בענייני דיפלוג רבה עם ר׳ יוחנן. (מנחת יהודה)

שיטה מקובצת

מנחת חוטא נמי כתיב בה היא. תימה לרבנן דר״ש דאמרי קדשה שלא בכלי שרת פסולה, למאי הלכתא איתקש מנחת חוטא לחטאת ואשם. אי משום פסול שלא לשמו במנחת חוטא תיפוק ליה מהיא כדאמרינן. ואי משום כשרות דמנחת נדבה (לימא דאיתקש מנחת נדבה לאשם כדאמרי׳ לעיל) לשתוק מיני׳ ומזאת (תורת העולה) [התורה לעולה] נפקא הואיל ותורת שלמים עליו כדפי׳. וי״ל דאיצטריך היקישא לומר דמה חטאת טעון ימין אף קמילה בעי ימין.

מסורת הש״ס

א) [לקמן נג:], ב) [קדושין כה. וש״נ], ג) [לקמן פב:], ד) מנחות ג:, ה) ת״כ צו פ״ג ה״ד, ו) מנחות כו. ירוש׳ פסחים פ״ז ה״ה, יומא פ״ב ה״א, ז) מנחות י: כו. לקמן כה., ח) ע׳ ירוש׳ יומא שם, ט) פסחים סב: תוספ׳ דפסחים פ״ד ה״ו, ירוש׳ פסחים פ״ה ה״ד, י) מנחות ב לעיל ד ע״ש וצ״ע, כ) לקמן יג מנחות יב., ל) לקמן כד:, מ) [עיין במנחות ב: בד״ה מכדי מחשבה כו׳ לא קשיא מידי ע״ש]:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ בעיא דרבי אבין היא מה כל״ל ותיבת ולפרוך נמחק: (ב) שם בימין כחטאת בא לעובדה בכלי עובדה: (ג) שם שלא לשמה ה״ט חטאת טעמא מאי: (ד) שם כדתניא הפסח: (ה) רש״י ד״ה מנחת חוטא כתיב בה חטאת כל״ל ותיבת כי נמחק: (ו) ד״ה ורבה וכו׳ בן חוני ור׳ אליעזר ר״א לא פסיל אלא: (ז) ד״ה א״כ אם וכו׳ הנשחט לשמו. נ״ב פי׳ לשם שלמים: (ח) באד״ה נמצאת מחשבת שלא לשמו גדול כחו בשלמים מבפסח:

שינויי נוסחאות

א] ונכנסו לפנים כל״ל, ותיבת דמן נמחק (ש״מ). כי במנחות אין דם (דק״ס): ב] בכי״ל ליתא תיבות ומנחה לאשם, וגם כי במנחות לאשם נ״ק לאצטריך לקמצה שלא לשמה פסולה. והגי׳ שלפנינו ר״ש למאי הילכתא איתקש לתרוויהו ודקפידש״י: ג] בכ״ל נוסף אשם נמי כתיב ביה הוא, ההוא לאחר הקטרת אימורין הוא דכתי׳, ואלא הוא לכדרב הונא אמ׳ רב דאמר רב הונא אמ׳ רב אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לשום עולה, ניתק אין לא ניתק לא. וכ״ה במנחות (ד ס) ע״ש: ד] בכ״מ אמר רבה. ובכת״י ורבה אמר. ועי׳ בה״ז שכתב דהתוס׳ גרסי ובאחרים בר״ו, ורבה מפרש דברי ר״י, ועי׳ בתוס׳ לקמן ע״ב ד״ה אמר: ה] בכתה״י ומה אם: ו] יוכשרו (כ״י וצ׳ וכ״ה ברש״י): ז] תיבת אם ליתא בכתה״י: ח] ל״ל דרשי (ש״מ): ט] וכאשם יש מהם שהוא כחטאת ויש מהם שהוא כאשם האי קרא במנחה כו׳. כל״ל (ש״מ). ובדפפד״מ נדפסה הגהה כעי״ז לכאן בסמוך ולפנינו. וכתב בדק״ס שבדפו׳ הוספוהו ע״פ כת״י: י] מקיש לה כל״ל (ש״מ). הקטע המוקף בתלאי רבועים ליתא בכתה״י ובד״ו והוסיפוהו בדפפד״מ כמ״ש אות ט: יא] לעובדה עבודת הקטרה ביד כל״ל (ש״מ). נ״א בהולכה והקטרה (יעב״ץ וש״ש): יב] לר״ש דאמר לקמן בפרק כל הזבחים (חוץ מחטאת) זרק בשמאל פסול ור״ש מכשיר [חוץ מחטאת] משום דר״ש תרתי כו׳ (כתה״י, ותוקן ע״פ בה״ז). ובש״מ גרים לר״ש כדאמרינן לקמן כו׳, וכ׳ שכאן ליתא כל הקטע שבינתיים: יג] את אצבעו (כ״י, וכ״ה במקרא). ועי׳ מלא״ש: יד] ל״ל דלא (ש״מ): טו] וסתמיה (כתה״י וד״ו): טז] בכתה״י בקביעות, ותיבת לעכב ליתא. ובש״מ לעכב בקביעות: יז] ל״ל כלומר אם (ש״מ): יח] נ״א והדין הוא כן בתמי׳ וכי יכול אני להכשיר כו׳ (כ״פ). נ״א ובדין זה אני יכול להכשיר (כ״י): יט] ק״ו זה ותכשירנו (כ״י). ס״א ותכשירו שלא לשמו דלא תדרוש [ק״ו] זה כמו דלא תדרוש האחר שיש עליו כו׳ (ש״מ): כ] ועוד ק״ו כל״ל (ש״מ): כא] נמי באחרים כל״ל (ש״מ): כב] והא נמי (כתה״י). נ״א והאי דין נמי (ש״מ): כג] ל״ל כח פסח (ש״מ): כד] תיבת כל ליתא בכתה״י: כה] נ״א גרוע (במקום גדול) (גליון): כו] ל״ל כתיב, וכס״ד, ומס״ד מנחת נדבה (צא״ק): כז] דד״ו חולין הוא אתי, וכל״ל: כח] גי׳ הכ״ק ומ״מ קשה למ״ד דלא בעי למד וכו׳. ועי׳ בש״מ. ועי׳ בח״ג, בה״ז, ח״נ, מלפה איתן ויפה עינים: כט] כדפריך בפרק איזהו מקומן כל״ל (ש״מ): ל] תיבות הכי גרסינן נמחק (ש״מ): לא] אא״ה בחולין דף כא ב ולקמן דף נח א ובמנחות פג א ליתא להאי סיומא, ואולי היה כך גירסתם או שהוא מדברי התוס׳ דרבנן בעו להאי כחטאת וכאשם להכי (גליון):

תיפוק ליה דבפ״ק דמנחות (דף י.) מייתי תרי קראי חד לקומץ וחד לקידוש קומץ. ואי משום עבודת ימין לחוד (בא לעובדה בימין כחטאת עובדה בימין) הא אית להו לרבנן (קדשה שלא בכלי שרת פסולה) דכל מקום שנאמר אצבע או כהונה אינה אלא ימין. וי״ל דאיצטריך היקישא כדדרשינן בחולין (דף כא: ולקמן דף נח.) מה חטאת אינה באה אלא מן החולין ובידו הימנית אף לא] מה חטאת פסולה שלא לשמה אף כל המנחות פסולות בשלא לשמן ת״ל כאשם, ובידו הימנית דנקט לאו דוקא דהא עיקר דרשא הוא כדנפקא לן במנחות דבעי ימין אלא אגב אינו בא אלא מן החולין נקט לה (תוס׳ טוך): **א״ב הורעתה** כח פסח. עיין בהשמטות בסוף המסכת: **תוד״ה** מנחת חוטא כו׳ ומנחת נדבה כאשם לאו משום דמאשם ילפא. נ״ב, דאשם גופיה לא ידעינן דכשר אלא מהיקשא. ואם תאמר תיפוק [ליה] הכשר [מזאת התורה] [כל המנחות] דאיתקש כולהו לשלמים, וי״ל דלכך בא זה הפסוק לאשמועינן דאין מנחת נדבה כחטאת אלא הרי הוא כאשם (תוס׳ טוך):